

נתיבות

נתיב התמימות

עולם

תקלג

נתיב התמימות

פרק א

כספר משלי (כ, כא-כב) כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יותרו בה, ורשעים מארץ יכרתו ובוגרים יסחו ממנו.

הלמה המלך ע"ה בא לבאר מעלת היושר ומעלת התמימות. וההפרש אשר יש בין שתי המדות האלו, כי בכל מקום נזכרו ביחד, כדכתיב תום ויושר יצרוני (תהלים כה, ט), שמר תם וראה ישר (שם לו, לו) וכן הרבה, יעקב שנקרא איש תם והיה נקרא ישורון, ושניהם הם נאמרים על אשר אינם יוצאים מן הראוי.

ההפרש אשר ביניהם כי הישר מצד שכלו וחכמתו מתבונן לעשות הישר, והתמים הוא שהולך בדרך הישר מעצמו בלי שום התבוננות רק הולך בדרכו בתמימות, יעקב היה לו שתי מדות שהרי נקרא יעקב איש תם והיה נקרא ישורון גם כן.

כי דברים של עצמו היה נוהג בתמימות דהיינו הדבר שהוא מגיע אל עצמו, דברים המגיעים אל אחרים ובזה אינו ראוי התמימות, ובזה שייך שהיה מתבונן בשכלו לעשות הישר. ומכל מקום שתי המדות כאשר הן אינו סר מן הישר והראוי, האחד מצד עצמו ותמימות דרכו, והשני מצד ששכלו הוא בוחר הישר.

ואמר כי ישרים דהיינו מי שכוחו לעשות הישר תמיד ישכן ארץ, כלומר שיש לו הקיום, וזהו ישכנו ארץ כי הארץ יש לה הקיום ביותר מכל היסודות כדכתיב והארץ לעולם עומדת (קהלת א, ד), והדבר הזה גראה בארץ כי כל היסודות נעים כי יסוד האש מתנועע וכן יסוד הרוח וכן יסוד המים ואין הארץ מתנועעת רק נחה, ומפני כך יש קיום יותר לארץ מכל היסודות כי כל חנועה הוא

שנוי, ומפני כך יש שנוי אל כל היסודות והארץ אין לה חנועה לכך אין שנוי לה, וזה כי הכתוב אומר והארץ לעולם עומדת.

ועוד יש דבר בארץ שמורה על נצחית הארץ מפני שהארץ עומדת באמצע כמו הנקודה בעיגול אינו יוצא לשום קצה מצד המקום, ומי שאין לו קצה מצד המקום אין לו קצה ותכלית גם כן אל הווייתו, ולכך הארץ שהיא עומדת באמצע ואין לה קצה מצד המקום אין לה קצה גם כן מצד הווייתה.

וזה אמרם בפרקי רבי אליעזר לעתיד הכל כלה חוץ מן הארץ דכתיב כי השמים בעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה (ישעיהו נא, ו) כמו מי שפושט הבגד וחוזר ולובשה.

והישר גם כן אינו נוטה אל הקצה, ומפני כך ישרים ישכנו ארץ כלומר שיהיה להם הקיום הנצחי, כי כך ראוי להם אשר הם ישרים ותמימים גם כן אינם יוצאים אל שום קצה רק נשארים בתמותם ואינם יוצאים בתחבולה מן התמימות גם כן, הם יותרו בה כפי מדתם שהם נשארים בתמימות ואינם יוצאים חוץ כך יהיו נשארים בארץ שהוא מקום האמצע שאינו יוצא חוץ, ואף אם יבא פורעניות לעולם הם נשארים, ופרשנו זה גם כן בתחלת מסכת אבות וגם כן במקום אחר, ושתי אלו מדות שהיו כיעקב תם וישורון גרם ליעקב שלא מת.

ואמר ורשעים מארץ יכרתו וזה אמר כנגד ישרים, כי הפך היושר הוא הרשע שהישר אינו יוצא מן דרך הישר כלל, והפך התמים הוא הבוגד אשר בוגד בתחבולותיו ואלו אין ראוי להם הקיום, ולכך רשעים מארץ יכרתו ובוגדים יסחו ממנו, והבוגד שהוא הפך התמים כמו שהתמים הולך בתמימות הבוגד הולך בתחבולות, ולפיכך יסחו בכח ממנו.